

УДК 378.018.8:33-051(477):001.8

ORCID 0000-0003-2667-6589

Олександр Петрович Кірдан

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та

соціально-поведінкових наук,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

вул. Садова 2, м. Умань, Черкаська область, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В ДЗЕРКАЛІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведений у статті теоретичний аналіз інтерпретаційних джерел з проблеми професійної підготовки майбутніх економістів дозволив виокремити шість груп дисертаційних праць, а саме: підготовка майбутнього фахівця економічного профілю – викладача економіки; праці з теорії, практики і методики професійної підготовки майбутніх економістів; дослідження, присвячені формуванню особистості майбутнього економіста та його готовності до професійної діяльності; дисертаційні роботи у яких запропоновано прогностичні тенденції щодо використання зарубіжного досвіду їх професійної підготовки; дисертаційні дослідження щодо забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів; дисертаційні роботи з проблеми підготовки майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні економісти, дисертаційні роботи, загальнонаукові методи аналізу.

Цьогоріч минатиме 28 років від набуття Україною незалежності. За ці роки відбулися кардинальні зміни усіх сфер державного будівництва, економіки, освіти та культури. Упродовж 1991–2018 рр. найбільших змін, розвитку та реформування зазнала система вищої освіти України. Нині осмислення та переосмислення економічних трансформаційних перетворень спонукає науковців до інноваційних змін не лише теорії, а й методики професійної підготовки майбутніх економістів. До того ж на сьогодні відсутні наукові розвідки щодо аналізу інтерпретаційних джерел (дисертаційних праць) вітчизняних учених з означеної проблеми. Саме тому

вбачаємо за доцільне проаналізувати сучасні наукові дослідження з проблеми професійної підготовки майбутніх економістів.

Мета статті – систематизувати дисертаційні роботи вітчизняних науковців 1991–2018 рр. з проблеми професійної підготовки майбутніх економістів.

На основі аналізу тематичної спрямованості дисертаційних робіт вітчизняних науковців, взявши за критерій аналізу інформацію, що міститься в інтерпретаційному джерелі, та використавши загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення й наукової класифікації нами виокремлено й проаналізовано шість груп дисертаційних праць й підготовлено хронологічно-тематичний перелік робіт кожної групи. Схарактеризуємо їх детальніше.

Перша група праць – підготовка майбутнього фахівця економічного профілю – викладача економіки. До цієї групи зараховуємо дисертаційну роботу Г. Ковальчук «Формування професійних педагогічних умінь у студентів – майбутніх викладачів економіки», у якій авторкою розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено модель реалізації навчальної технології в системі психолого-педагогічної підготовки студентів економічного університету до викладацької діяльності та з'ясовано її вплив на формування і розвиток професійних педагогічних умінь студентів – майбутніх викладачів економіки (Ковальчук, 1999). У 2018 р. О. Калінською захищено дисертаційну роботу «Розвиток педагогічної майстерності викладача економічних дисциплін у вищому навчальному закладі».

Аналіз змісту вищеназваних дисертаційних робіт свідчить про обґрунтування теоретичних та методичних засад професіоналізації підготовки майбутніх викладачів економіки.

У другій групі дисертаційних праць з теорії, практики і методики професійної підготовки майбутніх економістів виокремимо такі складники:

2.1. Формування компетентностей та професійних якостей майбутнього економіста конкретизовано у дисертаційній роботі С. Тарасової

(2006) «Формування готовності до управлінської діяльності у майбутніх менеджерів фінансово-економічного профілю». У дисертаційній роботі Є. Іванченко (2011) з'ясовано теоретико-методичні засади системи інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів. Темою дисертаційного дослідження Л. Потапкіної (2015) стало формування готовності майбутніх економістів до інноваційної професійної діяльності в процесі фахової підготовки. До проблеми формування професійної компетентності майбутніх економістів у процесі практичної підготовки звернулася О. Яковенко (2015).

Упродовж останніх років до формування компетентностей майбутніх економістів у процесі професійної підготовки звернулися О. Самосудова-Гророва (2016, дослідила формування дослідницької компетентності), С. Касіянець (2017, розглянула процес формування самоосвітньої компетентності), М. Стрельніков (2017, схарактеризував розвиток підприємницької компетентності магістрантів з управління та адміністрування).

2.2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та формування інформатичної компетентності майбутнього економіста. Так практично спрямованою, на наше переконання, є докторська дисертаційна робота О. Гончарової «Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформативних компетентностей студентів економічних спеціальностей», у якій авторкою теоретично обґрунтовано на основі всебічного аналізу стратегічних цілей та перспектив інформатизації суспільства, проектування, розробки, оцінювання ефективності та впровадження в практику університетів особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей в сучасному науковому, технологічному та соціальному контексті (Гончарова, 2007). У докторській дисертаційній роботі Т. Коваль «Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів» авторкою

здійснено цілісний науковий аналіз проблеми професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів у вищих навчальних закладах; розроблено та обґрунтовано концепцію і модель професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації; виявлено організаційно-методичні умови їх реалізації у професійній підготовці менеджерів-економістів (Коваль, 2008).

У 2010 р. Т. Поясок захищено докторську дисертаційну роботу «Система застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх економістів у ВНЗ». Згодом у 2015 р. захищено декілька дисертаційних робіт з означеного напрямку, так О. Хомік дослідила проблему формування управлінської культури майбутніх економістів засобами мультимедійних технологій, а Р. Костенко – підготовку майбутніх економістів у вищих навчальних закладах до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерних технологій. У 2016 р. Т. Столяренко захищено дисертаційну роботу «Формування готовності майбутніх економістів до прогностичної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

2.3. Використання інноваційних форм та методів підготовки майбутнього економіста, що представлене дисертаційними роботами Т. Качеровської (2005) «Навчально-ігрове проектування у професійній підготовці майбутніх менеджерів організацій»; Л. Бондарєвої (2006) «Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах» у якій здійснено цілісний науковий аналіз проблеми використання педагогічної технології – навчального тренінгу у професійній підготовці майбутніх менеджерів організацій; розроблено й обґрунтовано організаційно-педагогічні засади використання навчального тренінгу та навчально-методичний комплекс його впровадження в економічному університеті (Бондарєва, 2006). У дисертаційній роботі Ю. Атаманчука (2009) окреслено організаційно-педагогічні умови

самостійної роботи майбутніх менеджерів підприємницької діяльності в інформаційному навчальному середовищі університету. Дисертаційна робота А. Спіциної (2015) присвячена формуванню професійної компетентності майбутніх економістів засобами інтерактивних технологій навчання. У роботі М. Мартиненко (2015) окреслено питання формування культури самостійної роботи майбутніх економістів засобами дистанційного навчання.

У 2016 р. Г. Ковальчук захищено ґрунтовну докторську дисертаційну роботу на тему: «Теоретико-методичні засади технологій навчання економічних дисциплін в системі неперервної освіти». У дисертаційній роботі І. Белкіна (2017) досліджено педагогічні умови використання ділових ігор у професійній підготовці менеджерів маркетингових комунікацій у вищому навчальному закладі.

2.4. Удосконалення освітнього процесу та особливості вивчення навчальних дисциплін у професійній підготовці майбутнього економіста, який представлено дисертаційними роботами Н. Замкової (Київ, 2005) «Формування професійних якостей майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності у процесі вивчення іноземних мов»; Л. Пуханової (2009) «Професійна підготовка майбутніх економістів у процесі навчання теорії ймовірностей і математичної статистики»; Г. Дутки (2009) «Принцип фундаменталізації та його реалізація у математичній підготовці майбутніх економістів»; О. Максимової (2013) «Підготовка майбутніх економістів до аналітичної діяльності у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу»; Г. Тимощук (2016) «Формування ціннісного ставлення до професійної діяльності майбутніх економістів у процесі вивчення фахових дисциплін».

Низка дисертаційних робіт означеного напрямку присвячена різноманітним аспектам набуття майбутніми економістами іншомовної компетентності, зокрема дисертаційні роботи О. Карпової (2015) «Дидактичні умови навчання іноземної мови майбутніх економістів засобами мультимедійних технологій»; Н. Лямзіної (2015) «Методика навчання

майбутніх економістів професійно орієнтованого англійського монологічного мовлення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій», Н. Перевознюк (2016) «Формування іншомовного ділового спілкування у майбутніх економістів у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін».

У виступах на наукових конференціях нами детально окреслено методичні підходи до формування компетентностей та схарактеризовано методологічні підходи до модернізації підготовки й здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності «Економіка» (Кірдан, 2018).

У дисертаційній роботі Ю. Ткач (2018) схарактеризувала теоретичні і методичні засади фундаменталізації професійної підготовки майбутніх економістів.

Отже, систематизація хронологічно-тематичної спрямованості дисертаційних праць другої групи надала підстави для висновку, що найбільш широко досліджено теоретико-методичні засади інформаційно-комунікаційних технологій та інноваційних форм і методів у професійній підготовці майбутнього економіста, формування його інформатичної, іншомовної та ін. компетентностей. Однак потребують подальшого дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх економістів в умовах глобальних викликів цифрової епохи для економіки України, цифрової трансформація освіти, економіки та бізнесу, синергії економічної освіти, бізнесу та науки.

Третю групу дисертаційних робіт, виокремлену нами, присвячено формуванню особистості майбутнього економіста та його готовності до професійної діяльності. До праць цієї групи зараховуємо дослідження М. Опольської «Формування гуманістичної спрямованості майбутніх менеджерів-економістів у процесі професійної підготовки» (2009); В. Орел «Педагогічні умови соціалізації майбутніх економістів і менеджерів у фаховій підготовці» (2011); Л. Служинської «Підготовка майбутнього

менеджера-економіста до професійної самореалізації» (2012); О. Тинкалюк «Педагогічні умови формування готовності майбутніх економістів до професійного іншомовного спілкування» (2014), К. Лихачової «Формування правильності українського мовлення майбутніх економістів» (2014). Наукове дослідження К. Акуленко присвячене формуванню готовності до професійної діяльності майбутніх економістів з використанням системи Moodle (2014).

У 2015 р. захищено низку дисертаційних робіт, зокрема Е. Остапенко «Формування готовності майбутніх економістів до професійного саморозвитку», М. Коростелін «Формування готовності майбутніх фахівців з товарознавства та комерційної діяльності до попередження конфліктів у професійній діяльності». Дослідницею Г. Вархолик у 2016 р. простежено розвиток екологічної культури майбутніх економістів у вищих навчальних закладах (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). У 2017 р. Б. Головешко захистив дисертаційну роботу «Педагогічні умови формування лідерських якостей у майбутніх фахівців з адміністративного менеджменту у вищих навчальних закладах», до найбільш значимих результатів дослідження зараховуємо теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку педагогічних умов формування лідерських якостей майбутніх фахівців з адміністративного менеджменту, уточнення критеріїв та показників сформованості лідерських якостей (Головешко, 2017).

Аналіз тематичної спрямованості дисертаційних робіт третьої групи свідчить про їх спрямування на формування сутнісних якостей особистості майбутнього економіста та його готовності до відповідальної діяльності.

До четвертої групи дисертаційних робіт нами віднесено ті, у яких запропоновано прогностичні тенденції щодо використання зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх економістів. Такі результати наукової роботи презентовано у дослідженнях В. Третько (2014) «Теорія і практика професійної підготовки магістрів міжнародних відносин у системі університетської освіти Великої Британії»; А. Найдьонової (2015) «Професійна підготовка економістів аграрного профілю в університетах

Великої Британії»; О. Мудрої (2015) «Підготовка майбутніх економістів до професійного іншомовного спілкування в університетах Великої Британії»; О. Наугольникової (2017) «Професійна підготовка майбутніх економістів у вищих навчальних закладах США», О. Алієва (2017) «Професійна підготовка майбутніх економістів в університетах Азербайджану». На компаративних засадах реалізовано мету докторської дисертаційної роботи «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів в університетах аграрного профілю: порівняльний аналіз» В. Каричковським (2018).

Отже, на основі аналізу авторефератів дисертаційних праць четвертої групи вважаємо, що у зарубіжних системах професійної підготовки майбутніх економістів є певний конструктивний досвід, який базовано на сучасних концептуальних положеннях, технологічних моделях, що може слугувати зразком для впровадження у вищу економічну освіту в Україні.

П'ята група дисертаційних робіт, виокремлена нами, об'єднує дослідження щодо забезпечення якості освітньої діяльності. Так до питання якості професійної підготовки майбутніх економістів зверталися Н. Бенькович (2014, дослідила педагогічні умови моніторингу якості професійної підготовки майбутніх економістів у вищому навчальному закладі); К. Хоружий (2015, запропонував методіку застосування інформаційної системи управління якістю освіти майбутніх економістів); Л. Максимова (2015, теоретично обґрунтувала організаційно-педагогічні засади забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій) та ін.

Аналіз дисертаційних робіт засвідчив, що проблема забезпечення високої якості освітньої діяльності, моніторинг якості професійної підготовки та побудова систем управління якістю освіти майбутніх економістів нині є пріоритетними. Однак, потребують наукового обґрунтування концептуальні положення забезпечення якості вищої економічної освіти та упровадження нового покоління державних стандартів.

Шосту групу дисертаційних робіт присвячено проблемі підготовки майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти. Так у 2015 р. О. Горицькою захищено дисертаційну роботу на тему: «Формування професійної адаптивності майбутніх економістів у процесі підготовки у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації. У 2017 р. Т. Волкодав захистила дисертаційну роботу «Формування готовності майбутніх молодших спеціалістів фінансово-економічного профілю до професійного самовдосконалення».

Аналіз дисертаційних праць шостої групи дозволив констатувати, що основні акценти зроблено на формування у майбутніх молодших спеціалістів готовності до ефективної професійної діяльності та професійного розвитку. Однак потребують подальших досліджень теоретико-практичні аспекти наступності та неперервності освітньої системи «коледж – університет – підприємство».

Констатуємо, що історія розвитку вищої економічної освіти періоду української незалежності не представлена дисертаційними працями педагогів. Відсутні також дисертаційні роботи щодо становлення та розвитку системи вищої економічної освіти в Україні, зокрема у XIX – на початку XX ст. Лише регіональний аспект у висвітленні проблеми історії розвитку економічної освіти представлений роботою А. Синявської «Становлення та розвиток комерційної освіти в Західній Україні (XIX ст.)» (2009 р.).

Відсутність наукового інтересу істориків педагогіки до процесів, що нині відбуваються у вищій економічній освіті, можемо пояснити тим, що сучасному науковцю потрібно мати високий рівень економічної кваліфікації для осмислення євроінтеграційних, глобалізаційних, трансформаційних процесів у поєднанні з упровадженням академічної автономії закладів вищої освіти; вміння застосовувати історико-хронологічний метод з аналізом сучасного стану вищої економічної освіти та прогнозувати перспективи її розвитку. Міркування у цьому аспекті підкріплюємо думкою академіка О. Сухомлинської, яка відносить період української незалежності до «історії

сучасності» («недавньої історії», «історії сьогодення») та стверджує, що «для їх характеристики нашими науковцями ще не вироблено відповідного дослідницького інструментарію, не окреслено й не охарактеризовано джерельну базу досліджень, її специфіку. Оскільки аналіз стосується власне сьогодення, то має змінюватися й методика проведення дослідження, яка не лише враховує постійні трансформаційні зміни, мінливість і плинність реалій, їх хвилеподібність і неоднозначність, невизначеність, а й вибудовує свою наукову аргументацію саме на цих підвалинах. Це стосується також і підходів до визначення критеріїв періодизації «недавньої історії» розвитку української школи, і застосування понятійно-термінологічного апарату, його перетлумачення, коли за зовнішньою сталою оболонкою відбувається наповнення іншим змістом, з іншими конотаціями, інколи протилежними ustalеним... (Сухомлинська, 2018: 5–6).

Отже, у дисертаційних працях періоду української незалежності автори схарактеризували різні аспекти професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти. На основі теоретичного аналізу дисертаційних робіт із використанням загальнонаукових методів аналізу, синтезу, узагальнення й наукової класифікації виокремлено шість груп дисертаційних праць й укладено хронологічно-тематичний перелік робіт кожної групи.

Перша група праць – підготовка майбутнього фахівця економічного профілю – викладача економіки (Г. Ковальчук, О. Калінська та ін.). У другій групі дисертаційних праць з теорії, практики і методики професійної підготовки майбутніх економістів виокремлено такі складники: формування компетентностей та професійних якостей майбутнього економіста (С. Тарасова, Є. Іванченко, Л. Потапкіна, О. Яковенко, О. Самосудова-Гророва, С. Касіянц, М. Стрельников та ін.); використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та формування інформатичної компетентності майбутнього економіста (О. Гончарова, Т. Коваль, Т. Поясок, О. Хомік, Т. Столяренко та ін.); використання

інноваційних форм та методів підготовки майбутнього економіста (Т. Качеровська, Л. Бондарева, Ю. Атаманчук, А. Спіцина, М. Мартиненко, Г. Ковальчук, І. Белкін та ін.); удосконалення освітнього процесу та особливості вивчення навчальних дисциплін у професійній підготовці майбутнього економіста (Н. Замкова, Л. Пуханова, Г. Дутка, О. Максимова, Г. Тимощук, О. Карпова, Н. Лямзіна, Н. Перевознюк, Ю. Ткач та ін.). До третьої групи дисертаційних робіт зараховуємо дослідження, присвячені формуванню особистості майбутнього економіста та його готовності до професійної діяльності (М. Опольська, В. Орел, Л. Служинська, О. Тинкалюк, К. Лихачова, К. Акуленко, Е. Остапенко, М. Коростелін, Г. Вархолик, Б. Голоवेशко та ін.). До четвертої групи віднесено дисертаційні роботи у яких запропоновано прогностичні тенденції щодо використання зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх економістів (В. Третько, А. Найдьонова, О. Мудра, О. Наугольникова, О. Алієв, В. Каричковський та ін.). П'ята група об'єднує дисертаційні дослідження щодо забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів (Н. Бенькович, К. Хоружий, Л. Максимова та ін.). Шосту групу дисертаційних робіт присвячено проблемі підготовки майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти (О. Горицька, Т. Волкодав та ін.).

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні історії розвитку вищої економічної освіти в Україні; обґрунтуванні концептуальних положень забезпечення якості вищої економічної освіти; дослідженні проблем професійної підготовки майбутніх економістів в умовах цифрової трансформації освіти, економіки та бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондарева Л.І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2006. 21 с.

2. Головешко Б.Р. Педагогічні умови формування лідерських якостей у майбутніх фахівців з адміністративного менеджменту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 20 с.
3. Гончарова О.М. Теоретико-методичні основи особистісно-орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей : автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2007. 40 с.
4. Кірдан О.П. Методологічні підходи до модернізації підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності 051 «Економіка». Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., Умань, 2018. С. 19–20.
5. Кірдан О.П. Методичні підходи до формування компетентностей здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності «Економіка». Методичний потенціал, тренди та формати трансформації Європейських освітніх систем: тези доповідей. Харків. 2018. С. 93–95.
6. Коваль Т.І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 44 с.
7. Ковальчук Г.О. Формування професійних педагогічних умінь у студентів – майбутніх викладачів економіки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 1999. 20 с.
8. Сухомлинська О.В. Загальноосвітня школа періоду української незалежності в дзеркалі наукових досліджень / О.В. Сухомлинська // Джерела та історіографія про трансформаційні процеси в освітньому просторі України (1991–2017) : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару, 16 трав. 2018 р. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Лапаєнко С. В., Сухомлинська О. В., Тарнавська С. В.]. – Текст. дані. – Київ, 2018. – 66 с.

REFERENCES

1. Bondaryeva L.I. Navchal"nyj treninh yak zasib profesijnoyi pidhotovky majbutnix menedzheriv orhanizacij v ekonomichnyx universytetax: avtoref. dys... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyyiv, 2006. 21 s. [in Ukrainian].
2. Holoveshko B.R. Pedahohichni umovy formuvannya liderts"kyx yakostej u majbutnix faxivciv z administratyvnoho menedzhmentu u vyshhyx navchal"nyx zakladax: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Vinnycya, 2017. 20 s. [in Ukrainian].
3. Honcharova O.M. Teoretyko-metodychni osnovy osobystisno-orijentovanoji systemy formuvannya informatychnyx kompetentnostej studentiv ekonomichnyx special"nostej : avtoref. dys... d-ra ped. nauk: 13.00.02. Kyyiv, 2007. 40 s. [in Ukrainian].
4. Kirdan O.P. Metodologichni pidxody` do modernizaciji pidgotovky` faxivciv osvitnix stupeniv «bakalavr» ta «magistr» zi special`nosti 051 «Ekonomika». Modernizaciya osvitn`ogo seredovy`shha: problemy` ta perspekty`vy`: materialy` tret`oyi Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Uman`, 2018. S. 19–20. [in Ukrainian].
5. Kirdan O.P. Metody`chni pidxody` do formuvannya kompetentnostej zdobuvachiv vy`shhoyi osvity` osvitnix stupeniv «bakalavr» ta «magistr» zi special`nosti «Ekonomika». Metody`chny`j potencial, trendy` ta formaty` transformaciji Yevropejs`ky`x osvitnix sy`stem: tezy` dopovidej. Xarkiv. 2018. S. 93–95. [in Ukrainian].
6. Koval" T.I. Teoretychni ta metodychni osnovy profesijnoyi pidhotovky z informacijnyx texnologij majbutnix menedzheriv-ekonomistiv: avtoref. dys... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Kyyiv, 2008. 44 s. [in Ukrainian].
7. Koval"chuk H.O. Formuvannya profesijnyx pedahohichnyx umin" u studentiv – majbutnix vykladachiv ekonomiky : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyyiv, 1999. 20 s. [in Ukrainian].
8. Suxomlyns"ka O.V. Zahal"noosvitnya shkola periodu ukrayins"koyi nezalezhnosti v dzerkali naukovyx doslidzhen" / O.V. Suxomlyns"ka //Dzherela ta istoriohrafiya pro transformacijni procesy v osvitn"omu prostori Ukrayiny (1991–

2017) : zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. seminaru, 16 trav. 2018 r. / DNPB Ukrayiny im. V. O. Suxomlyns'koho [ta in.] ; [redkol.: Berezivska L. D. (holova redkol.), Lapayenko S. V., Suxomlyns'ka O. V., Tarnavs'ka S. V.]. – Tekst. dani. – Kyiv, 2018. – 66 s. [in Ukrainian].

Alexander Petrovich Kirdan
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of
Economics and Social-Behavioral Sciences,
Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychna
2, Sadova street, Uman, Cherkasy region, Ukraine

PROFESSIONAL PREPARATION FOR FUTURE ECONOMIES PERIOD OF UKRAINIAN INDEPENDENCE IN THE MIRROR OF SCIENTIFIC RESEARCH

In the dissertation papers of the period of Ukrainian independence, the authors described various aspects of the training of future economists in higher education institutions. The purpose of the paper was to analyze the dissertation work of Ukrainian scientists from 1991 to 2018 on the problem of the training of future economists. For the purpose of the article the general scientific methods of analysis, synthesis, generalization and scientific classification are used. The conducted theoretical analysis allowed to distinguish six groups of dissertations, namely: preparation of the future specialist of the economic profile - the teacher of economics; works on the theory, practice and methods of training future economists (the formation of competences and professional qualities; the use of information and communication technologies in the educational process and the formation of computer competence; use of innovative forms and methods of preparation; improvement of the educational process and the peculiarities of studying the disciplines in the training of a future economist); researches devoted to the formation of the personality of the future economist and his readiness for professional activity; dissertation papers which prognostic tendencies concerning use of foreign experience of professional training of future economists are offered; dissertation researches on quality assurance of training of future economists; dissertation work on the problem of preparing future economists in vocational higher education institutions.

Key words: *professional training, future economists, dissertations, general scientific methods of analysis.*